

квартальні передбачення

число 33, четвертий квартал 2005

Це число містить аналіз політико-економічної ситуації в Україні за підсумком 2005 року, аналіз державної політики та чинників впливу на неї у середньостроковій перспективі. У цьому числі оновлено прогноз на 2006–2007 роки

Зміст

<i>Основні показники</i>	<i>3</i>
<i>Головне</i>	<i>4</i>
<i>Політичне середовище</i>	<i>10</i>
<i>Державні фінанси</i>	<i>16</i>
<i>Домашні господарства</i>	<i>22</i>
<i>Монетарна політика</i>	<i>28</i>
<i>Ціни</i>	<i>37</i>
<i>Зовнішня торгівля</i>	<i>42</i>
<i>Промисловість</i>	<i>48</i>
<i>Бізнес</i>	<i>52</i>
<i>Сільське господарство</i>	<i>58</i>
<i>Світова економіка</i>	<i>65</i>
<i>Статистичний додаток</i>	<i>71</i>

**Міжнародний центр
перспективних досліджень**

*вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050
www.icps.com.ua*

Перелік таблиць

Таблиця 1.	Передвиборні рейтинги політичних партій і прогнозований рівень їхнього представництва у Верховній Раді	11
Таблиця 2.	Окремі статті Державного бюджету	17
Таблиця 3.	Доходи Зведеного бюджету.....	18
Таблиця 4.	Розмір обов'язкових відрахувань до фондів соціального страхування у деяких країнах Європи.....	20
Таблиця 5.	Прожитковий мінімум у 2005–2006 роках.....	23
Таблиця 6.	Ставки внесків до фондів соціального страхування.....	25
Таблиця 7.	Частка енергоносіїв у структурі випуску галузей промисловості 2003 року	50
Таблиця 8.	Джерела фінансування інвестицій в основний капітал	54
Таблиця 9.	Підрядні роботи у будівництві	56
Таблиця 10.	Будівництво будівель і споруд	56

Перелік графіків

Графік 1.	ВВП, інвестиції та споживання	4
Графік 2.	Доходи і видатки Зведеного бюджету	18
Графік 3.	Структура доходів громадян	22
Графік 4.	Надходження і видатки Пенсійного фонду	24
Графік 5.	Структура зайнятості	26
Графік 6.	Грошові агрегати	28
Графік 7.	Середньозважена відсоткова ставка за кредитами overnight 2005 року	33
Графік 8.	Показники альтернативної вартості грошей	33
Графік 9.	Номинальний обмінний курс.....	34
Графік 10.	Реальний ефективний обмінний курс гривні.....	35
Графік 11.	Річна зміна індексів споживчих цін і цін виробників.....	37
Графік 12.	Зміна індексу споживчих цін і його компонентів	39
Графік 13.	Компоненти індексу цін виробників	40
Графік 14.	Експорт зернових.....	45
Графік 15.	Рахунок поточних операцій і баланс торгівлі товарами та послугами	47
Графік 16.	Промислове виробництво	48
Графік 17.	Внески до приросту інвестицій в основний капітал	54
Графік 18.	Виробництво продукції сільського господарства	58
Графік 19.	Поголів'я худоби та птиці.....	60
Графік 20.	Виробництво продукції рослинництва	61
Графік 21.	Виробництво продукції тваринництва.....	62
Графік 22.	Споживання молока та молокопродуктів на особу 2004 року	63
Графік 23.	Темпи зростання основних торговельних партнерів.....	65
Графік 24.	Динаміка приватного споживання та інвестицій у зоні євро та інших країнах.....	67

Перелік вставок

Тези <i>квартальних передбачень</i> , число 33.....	9
Нова виборча система: партії сильніші, але досі відірвані від суспільства	13
Чому безробіття в Україні нижче, ніж у її західних сусідів?.....	27
Україна має визначитися з політикою щодо державних банків	31
Ціна захисту вітчизняного виробника у птахівництві.....	63

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

Роки	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Показники							оцінка	прогноз		
Економічна діяльність										
ВВП, млрд. грн.	102,6	130,4	170,1	204,2	225,8	267,3	344,8	412,8	486,4	552,2
ВВП, реальний, рвз*	-1,9	-0,2	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,5	5,5	5,5
Промислове виробництво, реальне, рвз	-1,0	4,0	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,0	6,5	6,0
Сільськогосподарське виробництво, реальне, рвз	-9,8	-5,7	7,6	10,2	1,2	-11,0	19,9	2,0	1,0	3,0
Валові інвестиції, % ВВП	20,8	17,5	19,8	21,8	20,2	22,0	19,1	20,3	19,6	19,3
Валове нагромадження основного капіталу, реальне, рвз	2,6	0,1	12,4	6,2	3,4	15,8	10,0	-1,0	7,0	9,0
Споживання, реальне, рвз	-0,1	-3,7	2,0	9,3	5,0	12,8	12,1	13,8	7,3	6,9
Прямі інвестиції, млн. дол. США ⁽¹⁾	747	489	594	769	688	1 411	1 711	7 200	3 000	2 500
Наявні доходи населення, реальні, рвз ⁽²⁾	-5,8	1,2	11,1	10,0	18,0	9,1	16,8	20,5	6,0	6,5
Роздрібний товарообіг, реальний, рвз	-6,6	-7,1	8,1	13,7	15,0	20,5	21,9	22,0	9,0	10,0
Ціни										
Індекс споживчих цін, рвз	20,0	19,2	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	11,5	11,5	7,0
Індекс цін виробників, рвз	35,3	15,7	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	11,1	6,0	6,0
Ринок праці										
Населення, млн.	50,1	49,7	49,3	48,4	48,0	47,6	47,3	47,0	46,8	46,6
Середньомісячна заробітна плата, реальна, рвз*	-3,8	-8,9	-0,9	19,3	18,2	15,2	23,8	18,0	8,0	8,0
Безробіття за методологією МОП, %	—	11,9	11,7	11,1	10,1	9,1	8,6	8,2	8,0	7,8
Зовнішньоекономічна діяльність										
Експорт товарів і послуг, рвз	-13,4	-7,3	18,0	8,0	10,7	24,0	41,6	6,0	6,0	7,0
Імпорт товарів і послуг, рвз	-14,0	-19,1	17,8	14,1	5,0	28,7	26,0	23,0	11,0	11,0
Сальдо поточного рахунку, % ВВП	-3,1	3,0	4,0	3,7	7,7	5,8	10,5	2,9	0,9	-0,5
Бюджет										
Доходи (Зведений), % ВВП ⁽³⁾	27,3	24,7	26,2	26,9	27,4	28,5	26,5	30,0	29,0	29,0
Сальдо, % ВВП ⁽³⁾	-2,7	-2,4	-0,8	-0,3	0,7	-0,2	-3,2	-2,0	-3,0	-2,0
Фінансові показники										
Грошова база, рвз	22	39	39	37	34	30	34	54	31	19
МЗ, рвз	25	41	45	42	42	47	32	53	34	22
Міжнародні резерви НБУ, млн. дол. США	793	1 094	1 475	3 089	4 417	6 937	9 525	19 640	21 350	22 300
Офіційний обмінний курс, середній за рік, грн./дол. США	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,32	5,12	5,05	5,09
Ставка за кредитами, середня за рік, % річних ⁽⁴⁾	55	53	40	32	25	18	17,5	16,1	14,0	9,5
Світова економіка										
Світовий ВВП, рвз	2,8	3,7	4,6	2,5	3,0	4,0	5,1	4,1	3,4	3,6
ВВП групи торговельних партнерів (2/3 експорту), рвз	0,8	3,0	5,9	2,4	4,0	4,6	5,6	4,5	3,7	3,7

* рвз = річна відсоткова зміна

Примітки: ⁽¹⁾ чисті прямі іноземні інвестиції за даними НБУ; ⁽²⁾ починаючи з 2002 року – показник наявних сукупних доходів населення; ⁽³⁾ за методологією МВФ; ⁽⁴⁾ ставка комерційних банків, у національній валюті

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів. Розрахунки та прогноз: **квартальні передбачення**

ГОЛОВНЕ

Економічне піднесення, яке розпочалося в Україні 2000 року, було нестійким з огляду на слабкі інвестиції, залежність економіки від зовнішніх чинників і відсутність реформ. За нашою оцінкою, 2005 року ВВП України збільшився на 2,5%. Різне підвищення ціни на російський газ, що імпортує Україна, може стати стимулом до збільшення ефективності підприємств і початку реформи житлово-комунального господарства. У 2006–2007 роках економіка України збільшуватиметься на 5,5% щороку

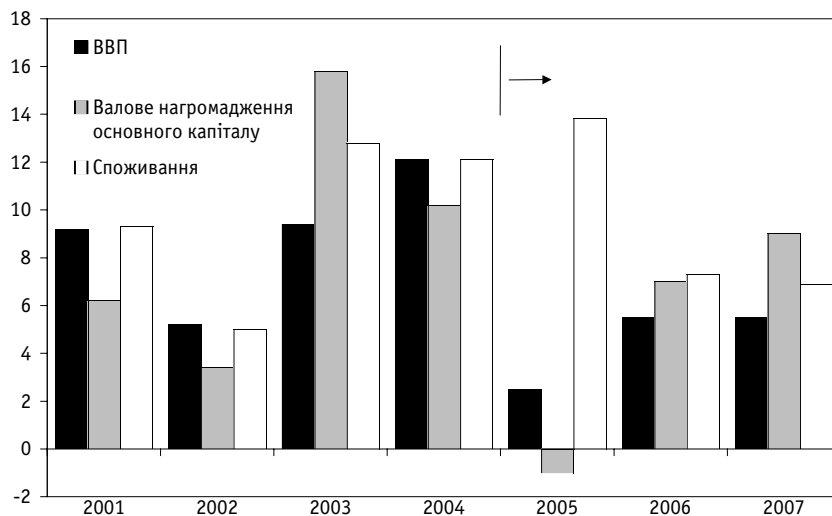
Оцінка результатів 2005 року

2005 року економіка України збільшилася на 2,5%

Упродовж 2005 року українська економіка зростала найповільніше за період економічного піднесення, яке розпочалося 2000 року. За нашою оцінкою, ВВП України 2005 року збільшився на 2,5%¹. Попри збереження високих темпів зростання споживання² (див. **ДОМАШНІ ГОСПОДАРСТВА**), інвестиції в економіку України скоротилися³. Спад інвестицій зумовлений різким скороченням державних вкладень (див. **БІЗНЕС**). Брак державних коштів на капітальні вкладення був спричинений соціальною спрямованістю політики нової влади.

Графік 1. ВВП, інвестиції та споживання

% реальної річної зміни

Джерело: Держкомстат. Прогноз: *квартальні передбачення*

Сальдо торгівлі товарами стало від'ємним

За нашою оцінкою, баланс торгівлі товарами та послугами 2005 року зменшився до 118 млн. дол. США, після рекордних 4,9 млрд. дол. США 2004 року (див. **ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ**). Імпорт товарів 2005 року зростав майже так швидко, як і торік, тоді як темпи зростання експорту сповільнилися з 41,6% 2004 року до 6%. У серпні 2005 року вперше з 1999 року

¹ 2004 року ВВП України збільшився на 12,1%.

² За нашою оцінкою, споживання 2005 року збільшилося на 13,8%, а споживання домогосподарств зросло на рекордні 17%.

³ За нашою оцінкою, валове нагромадження основного капіталу 2005 року скоротилося на 1%.

сальдо торгівлі товарами стало від'ємним. Утім, з огляду на великі золотовалютні резерви Національного банку України (див. **МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА**) від'ємне сальдо наразі не становить загрози для макроекономічної стабільності держави. Головна причина повільного зростання експорту – падіння цін на світовому ринку чорних металів, які є основним складником експорту України. Високі темпи зростання імпорту були передусім зумовлені швидким зростанням доходів домогосподарств (див. **ДОМАШНІ ГОСПОДАРСТВА**).

Суттєво скоротилися темпи зростання у сільському господарстві та обробній промисловості (див. **СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО та ПРОМИСЛОВІСТЬ**). Повільне зростання у сільському господарстві зумовлено його високою залежністю від урожаю у двох галузях рослинництва – вирощуванні зернових і картоплі, внаслідок якої показники мають велику амплітуду коливання рік від року. Повільне зростання обробної промисловості спричинено передусім спадом у металургії внаслідок несприятливої цінової кон'юнктури на світовому ринку та скороченням у переробці нафти через скасування ввізного мита на нафтопродукти та скорочення поставок нафти на українські нафтопереробні заводи.

Порівняно з 2004 роком валова додана вартість у торгівлі скоротилася, за нашою оцінкою, на 9% (див. **БІЗНЕС**). На нашу думку, головною причиною спаду – руйнування тіньових і фіктивних схем посередництва в оптовій торгівлі, які забезпечували вагому частку зростання показника торгівлі впродовж 2003–2004 років⁴.

Хоча нова влада припустилася чимало помилок, які не сприяли економічному розвитку країни⁵, ми не вважаємо, що різке сповільнення економіки є переважно наслідком невдалої політики 2005 року. Натомість ми переконані, що підвалини стійких темпів економічного розвитку не було закладено впродовж попередніх років. Уповільнення економічного зростання, на нашу думку, зумовили такі довготривалі чинники:

СЛАБКІ ІНВЕСТИЦІЇ. Середній темп приросту валового нагромадження основного капіталу у 1998–2004 роках становив 7,2%. Упродовж цього періоду інвестиції переважно спрямовувалися на відновлення потужностей, створених ще за радянських часів. Вкладення у створення нових підприємств та інноваційних технологій були малими. Більше половини всіх капіталовкладень здійснювалися з власних коштів підприємств, що за умов слабких фінансових показників компаній не могло бути стійким джерелом інвестицій впродовж кількох років поспіль. Державні інвестиції зазвичай розподілялися непрозоро та без визначених наперед пріоритетів щодо цілей державної політики. Низька капіталізація вітчизняних банків, обмежений доступ іноземних банків на український ринок, високі ризики неповернення кредитів стримували розвиток банківського кредитування⁶. Високий рівень корумпованості влади, ускладнений доступ на український ринок, непрозорі та нерівні умови провадження бізнесу відлякували іноземних бізнесменів від інвестування в Україну.

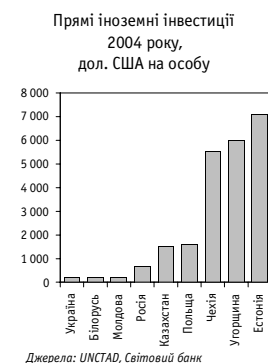
⁴ Міністерство економіки України планує спеціально дослідити чинники, які вплинули на скорочення показників оптової торгівлі (див. повідомлення агентства *Українські новини* від 15 грудня 2005 року).

⁵ Див. *квартальні передбачення* за третій квартал 2005 року, с. 4.

⁶ У січні–вересні 2004 року частка кредитів банків та інших позик у структурі інвестицій в основний капітал становила 5,8%. Утім, за 9 місяців 2005 року капіталовкладення із цього джерела збільшилися на 85,1% а частка – на 4,5 в.п.

Сільське господарство та промисловість зростали повільно

Торгівля скоротилася на 9%

Відсутність реформ. Незважаючи на нагальну необхідність і постійне використання гасла про потребу реформ різними політичними силами, масштабні системні перетворення в Україні так і не розпочалися. Термінового реформування потребують система соціального забезпечення, інфраструктурні галузі (житлово-комунальне господарство (ЖКГ), зв'язок, транспорт) та судова система. Відкладання початку перетворень у системі соціального захисту щороку призводило до неефективного використання державних ресурсів, а неспроможність держави забезпечити адекватний соціальний захист слугувала виправданням небажання платників податків сплачувати їх повною мірою. ЖКГ залишається збитковим, а відмова громадян сплачувати за неякісно надані послуги посилює кризу в галузі. Відсталість України у забезпеченні послугами зв'язку і нерозвинуте транспортне сполучення стримують розвиток бізнесу, збільшують видатки підприємств, що робить виробництво менш конкурентоспроможним. Висока корумпованість українських судів збільшує видатки на провадження бізнесу та стримує приплив інвестицій.

Залежність економіки від зовнішніх чинників. Економічне піднесення попередніх років великою мірою було спричинене зростанням експорту металопродукції. Висока залежність від експорту, а експорту – від одного виду продукції зробили економіку України заручником цінової кон'юнктури на світових ринках. Економіка країни виявилася неготовою до зниження цін на металопродукцію. Тривале економічне піднесення позбавляло уряд необхідності шукати нові точки зростання економіки та впроваджувати політику, яка б сприяла структурній перебудові української економіки. Низька ціна газу та інших енергоносіїв не створювала для власників і керівників підприємств стимулів інвестувати у модернізацію технологій і спричинила високу газову вразливість економіки⁷. Підвищення ціни на газ ураз робить продукцію таких підприємств неконкурентоспроможною.

Газова проблема

**Україна імпортує
3/4 газу, що споживає**

Частка газу у кінцевому споживанні енергоносіїв в Україні становить 43,3%. Найбільшими кінцевими споживачами природного газу є житлово-комунальне господарство (41%) і промисловість (36%). Україна імпортує 77% газу, що споживає.

Росія намагається переглянути контракт від 21 червня 2002 року між НАК «Нафтогаз України» і ВАТ «Газпром», що передбачає поставки російського газу в Україну впродовж 2003–2013 років в обмін на транспортування газу територією України до країн Європи⁸.

На нашу думку, відмова Росії від попередніх домовленостей і наміри збільшити в кілька разів ціну газу для України 2006 року зумовлені передусім політичними міркуваннями. Заяви нової української влади щодо інтеграції в європейську економіку, інтенсифікація переговорів щодо вступу України до НАТО, відмова України від глибокої інтеграції в рам-

⁷ Газова вразливість (gas vulnerability) – відношення чистого імпорту газу до ВВП. Серед країн – імпортерів російського газу лише Молдова має вищу газову вразливість. Газова вразливість України перевищує вразливість Німеччини у 44 рази (див. *The Impact of Higher Natural Gas and Oil Prices* by Mark Davis, Ruslan Piontkivsky, Olga Pindyuk and Dejan Ostojic (The World Bank, December 6, 2005).

⁸ 2004 року транзит російського газу територією України становив 137,1 млрд. м³ газу, того року Україна спожила 25 млрд. м³ російського газу.

ках ЄЕП та участі в газотранспортному консорціумі з Росією йдуть усупереч російському баченню місця України в геополітичному просторі. Росія надавала Україні дешевий газ в обмін на лояльність керівництва російській зовнішній політиці (див. **ПОЛІТИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ**). Втративши цю лояльність, Росія вирішила позбавити Україну можливості отримувати газ на пільгових умовах.

Численні варіанти розвитку подій щодо вирішення ситуації з газом лежать між такими двома крайнощами:

РАДИКАЛЬНИЙ ВАРІАНТ I – різке одномоментне підвищення цін на російський газ (а згодом і туркменський). У результаті цього сценарію відбувається скорочення виробництва в металургії, хімічній промисловості та ін.⁹ Підвищення продуктивності праці та розорення найменш ефективних підприємств призведуть до вивільнення працівників. Через низьку мобільність робочої сили в Україні та невеликі обсяги прямих іноземних інвестицій, що дозволили б створити нові робочі місця, різко зросте безробіття.

РАДИКАЛЬНИЙ ВАРІАНТ II – Україна передає РФ в управління свою газотранспортну систему, а також відмовляється від самостійної зовнішньої політики. Економічним наслідком цього сценарію є збереження низькоефективної економіки. Утім, це не гарантує уникнення подальших спроб підвищити ціни на газ для України.

Вкрай небезпечним сценарієм розвитку подій є такий, коли Україна встановить внутрішню ціну для споживачів, яка буде меншою за ціну імпорту. У цьому разі різниця між цінами покриватиметься з державного бюджету, що означатиме дотування державою споживачів газу. У результаті підприємства, як і раніше, не матимуть потужних стимулів щодо збільшення ефективності, а стан державних фінансів різко погіршиться.

На нашу думку, оптимальним для України сценарієм розвитку подій є поетапне підвищення внутрішньої ціни на газ, причому вона має бути меншою за ціну імпорту. Збільшення ціни на газ змусить підприємства інвестувати у модернізацію задля збільшення ефективності. Цілком імовірно, що за нових умов деякі підприємства будуть змушені скоротити своє виробництво, а деякі (найменш ефективні) – піти з ринку.

Ми передбачаємо, що у будь-якому випадку уряд вдасться до більш різкого підвищення ціни газу для промисловості, аніж для ЖКГ з огляду на високу політичну чутливість проблеми підвищення тарифів для населення. Втім, ми вважаємо, що намагання Росії збільшити ціну на газ є найкращим поштовхом для початку довгоочікуваної реформи ЖКГ, оскільки широке інформаційне висвітлення проблеми ціни російського газу для України великою мірою підготувало громадян до негативних наслідків цього процесу.

На нашу думку, підвищення ціни на газ має спонукати уряд до розробки національної програми енергозбереження. Така програма має передбачати стимули до застосування енергозберігальних технологій, забезпечення прозорих схем розподілу газу між галузями економіки (див. **ПРОМИСЛОВІСТЬ**).

Середні ціни імпорту російського газу 2004 року, дол. США/1 000 м³

СНД	50,87
Балтика	83,52
Центральна Європа	133,43
Західна Європа	139,59

Джерело: ВАТ "Газпром"

Внутрішня ціна газу не повинна бути нижчою за ціну імпорту

Поетапне підвищення ціни на газ є оптимальним для України

Підвищення ціни на газ – сигнал для початку реформи ЖКГ

⁹ Згідно з результатами економетричного моделювання, внаслідок різкого підвищення ціни на газ Україна 2006 року може втратити до 9% ВВП (див. *The Impact of Higher Natural Gas and Oil Prices* by Mark Davis, Ruslan Piontkivsky, Olga Pindyuk and Dejan Ostojic (The World Bank, December 6, 2005).

Прогноз на 2006–2007 роки

У 2006–2007 роках ВВП України щороку збільшуватиметься на 5,5%

Ми передбачаємо, що у 2006–2007 роках економіка України щорічно зростатиме на 5,5%. Прискорення темпів зростання впродовж 2006 року ми пов'язуємо з відновленням темпів зростання інвестицій, які, за нашим прогнозом, збільшаться на 7% з огляду на зростання банківського кредитування та збільшення обсягів державних інвестицій. 2007 року зростання інвестицій прискориться до 9% (див. **БІЗНЕС**).

Після рекордного зростання впродовж 2005 року темпи приватного споживання 2006 року сповільняться до 8% і збережуться на такому самому рівні 2007 року. Уповільнення в темпах зростання споживання домогосподарств буде пов'язано з повільнішим зростанням доходів громадян (див. **ДОМАШНІ ГОСПОДАРСТВА**).

Як і 2005 року, імпорт впродовж прогнозного періоду зростатиме швидше за експорт. 2006 року вартісні обсяги торгівлі товарами збільшаться на 6%, 2007 – на 7%, а імпорт щороку зростатиме на 11%. Торгівельний баланс стане від'ємним 2006 року, а рахунок поточних операцій – 2007 року (див. **ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ**).

Ми прогнозуємо, що споживчі ціни 2006 року зростатимуть тими самими темпами, що і 2005 року – на 11,5%. 2007 року зростання цін уповільниться до 7% з огляду на нижчі темпи зростання доходів громадян. Ціни виробників зростатимуть повільніше. За відсутності непередбачуваних коливань зовнішньої кон'юнктури 2006 року індекс цін виробників (ІЦВ) збільшиться на 6%, а 2007 року – на 7% (див. **ЦІНИ**).

Частка ВВП, що перерозподіляється через Зведений бюджет, зменшиться і у 2006–2007 роках становитиме 29%. З огляду на повільніше зростання соціальних виплат населенню видатки Зведеного бюджету 2006 року залишаться на рівні видатків 2005 року – 32% ВВП, а 2007 року зменшаться до 31% ВВП. Суттєвого зниження ставок податків у прогнозованому періоді не відбудеться (див. **ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ**).

Ми очікуємо, що процентні ставки за кредитами в національній валюті поступово зближуватимуться зі ставками в іноземній валюті. Середня ставка за кредитами в гривні наприкінці 2007 року становитиме 9% (див. **МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА**).

Ризики прогнозу

Наш прогноз виявиться надто оптимістичним за таких умов:

- суттєве збільшення ціни на російський газ та розгортання повномасштабної торгової війни з Росією, що означатиме вилучення товарів з режиму вільної торгівлі, збільшення кількості антидемпінгових розслідувань проти імпорту з України та скорочення імпорتنих квот;
- подальше падіння цін на товари українського експорту на зовнішніх ринках;
- низькі надходження до Державного бюджету внаслідок погіршення фінансових показників підприємств;

- нездатність провладної партії сформувати коаліційну більшість у парламенті, що призведе до неможливості ухвалення важливих державних рішень;
- перехід НБУ до гнучкішого курсоутворення у прогностичному періоді, що може суттєво вплинути на гривневі та валютні ставки.

Тези **квартальних передбачень**, число 33

У цьому числі ви зможете прочитати про:

- *прогноз розвитку політичної ситуації;*
- *наслідки переходу до пропорційної системи парламентських виборів;*
- *хиби проекту Концепції реформування податкової системи;*
- *причини низького рівня безробіття в Україні;*
- *потребу вироблення політики щодо державних банків;*
- *сповільнення інфляції;*
- *стан і перспективи вступу України до СОТ;*
- *можливості державної політики сприяння енергозбереженню;*
- *причини скорочення інвестицій 2005 року;*
- *ціну захисту вітчизняного виробника у птахівництві;*
- *тенденції розвитку основних торговельних партнерів України.*

СТАТИСТИЧНИЙ ДОДАТОК

Таблиця А1. Валовий внутрішній продукт і валовий наявний дохід, 1998–2007 роки	72
Таблиця А2. Валовий внутрішній продукт за категоріями доходу, 1998–2007 роки	72
Таблиця А3. Розподіл внесків до зростання реального ВВП, 1998–2007 роки.	73
Таблиця А4. Валова додана вартість за видами економічної діяльності, 2002–2007 роки	74
Таблиця А5. Промислове виробництво, 2002–2007 роки.	74
Таблиця А6. Доходи та видатки бюджетів, сальдо і державний борг, 2002–2007 роки	75
Таблиця А7. Основні показники монетарної політики, 1998–2007 роки	76
Таблиця А8. Споживчі ціни та ціни виробників, 1998–2007 роки . . .	77
Таблиця А9. Платіжний баланс, 1998–2007 роки.	78
Таблиця А10. Валова продукція сільського господарства, 1998–2007 роки, у порівнянних цінах 2000 року	79
Таблиця А11. Виробництво основних видів продукції сільського господарства, 1994–2007 роки.	79
Таблиця А12. Заробітна плата в економіці, 2003–2007 роки	80
Таблиця А13. Роздрібний товарообіг, 2003–2007 роки	80
Таблиця А14. Доходи та витрати населення, 2002–2007 роки	81
Таблиця А15. Реальний ВВП у країнах – найбільших торгівельних партнерах України, 1998–2007 роки.	82

квартальні передбачення започаткував Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД) у співпраці з Новозеландським інститутом економічних досліджень у вересні 1997 року.

Друкований засіб масової інформації **квартальні передбачення** зареєстровано в Державному комітеті телебачення і радіомовлення України, свідоцтво KB № 9239 від 7 жовтня 2004 року.

У **квартальних передбаченнях** ми подаємо наші прогнози економіки України, що ґрунтуються на комплексному дослідженні всіх її секторів. Такі прогнози є оцінками, які впливають з інформації, наявної на визначену дату. Під час підготовки цього випуску ми використовували інформацію, доступну на 10 грудня 2005 року.

квартальні передбачення підтримує Open Society Institute.

Група **квартальних передбачень**: Євгенія Ахтирко (головний редактор), Олексій Блінов, Ільдар Газізуллін, Олександр Жолудь, Катерина Малюгіна, Наталія Мартиненко (редактор), Іван Пресняков, Ганна Чередниченко.

Хоча Міжнародний центр перспективних досліджень доклав усіх зусиль для забезпечення якості цієї публікації, ані МЦПД, ані його працівники, члени Наглядової ради МЦПД та Open Society Institute не відповідають за жодні збитки чи шкоду, завдані особі, яка покладалася на інформацію, наведену в цій публікації, хоча б якою була причина цих збитків чи шкоди.

Під час підготовки **квартальних передбачень** використано інформацію Державного комітету статистики України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства фінансів України, Національного банку України та інформаційних агентств *Інтерфакс-Україна* та *Українські Новини*.

За докладнішою інформацією щодо передплати цієї та інших публікацій МЦПД просимо звертатися до Андрія Старинського, тел. (044) 484-4410, e-mail: marketing@icps.kiev.ua

Літературний редактор української версії: Надія Цісик.

Дизайн та верстка: Остап Стасюк.

Розповсюджується за передплатою.

Поштова адреса Міжнародного центру перспективних досліджень:
вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050.
Телефон: (044) 484-4401. Факс: (044) 484-4402.
E-mail: qr@icps.kiev.ua. Web: <http://www.icps.com.ua>

Місцезнаходження:
вул. Милославська, 39/48, Київ, Україна, 02094.

Дослідження, що допомагають приймати рішення

Публікації Міжнародного центру перспективних досліджень

Міжнародний центр перспективних досліджень – незалежна неурядова організація, яка з 1997 року здійснює дослідження економіки України. Нашим завданням є допомогти компаніям у виробленні стратегічних рішень, які є важливими для розвитку їхньої справи. Ми досліджуємо чинники і ризики, які визначають умови ділової активності в Україні. Центр постійно аналізує макроекономічне середовище та державну політику.

Ми пропонуємо Вам передплатити **пакет “Економічні дослідження”**, до якого входять такі публікації:

- **квартальні передбачення (КП)** – щоквартальний огляд та прогноз розвитку економіки України;
- **споживчі настрої (СН)** – щоквартальне дослідження очікувань домашніх господарств;
- **економічна статистика (ЕС)** – щомісячна таблиця статистичних даних, важливих для провадження бізнесу в Україні;
- **перспективні дослідження (ПД)** – дослідження найважливіших проблем державної політики;
- **вісник центру** – безкоштовний щотижневий бюлетень з інформацією про поточні дослідження та проекти Центру.

Також ми пропонуємо Вам нові продукти Центру:

політичний коментар – щомісячне аналітичне видання, в якому оцінюється якість державної політики в Україні та висвітлюються процеси, що впливають на її формування.

Архів публікацій **регіональні тенденції** – два числа за 2003 рік, які містять аналіз та прогноз основних тенденцій розвитку регіонів, оцінки регіональної економічної політики і рейтинг економічного потенціалу регіонів.

Протягом терміну передплати Ви матимете право звертатися за безкоштовними консультаціями до наших експертів, а також брати участь у семінарах та конференціях, що їх організовує Центр.

Вартість передплати на публікації Центру

	<i>Термін передплати</i>	<i>українською мовою</i>	<i>англійською мовою</i>
квартальні передбачення	12 місяців	1 995 гривень	\$ 995
	6 місяців	1 195 гривень	\$ 595
	3 місяці	645 гривень	\$ 345
економічна статистика	12 місяців	495 гривень	\$ 295
	6 місяців	345 гривень	\$ 195
	3 місяці	195 гривень	\$ 145
споживчі настрої	12 місяців	495 гривень	\$ 295
	6 місяців	345 гривень	\$ 195
	3 місяці	195 гривень	\$ 145
політичний коментар	12 місяців	795 гривень	\$ 345
	6 місяців	445 гривень	\$ 195
	3 місяці	295 гривень	\$ 145
регіональні тенденції (архів за 2003 рік)	два числа	1 995 гривень	\$ 695
	перше число	1 295 гривень	\$ 495
	друге число	995 гривень	\$ 345
Пакет “Економічні дослідження” (КП, ЕС, СН, ПД, вісник центру)	12 місяців	2 495 гривень	\$ 1 245
	6 місяців	1 495 гривень	\$ 745
	3 місяці	875 гривень	\$ 445

Якщо Ви бажаєте придбати публікації і англійською, і українською мовами, передбачені суттєві знижки. Ціни вказані за передплату на публікації в одній формі (електронній або друкованій). За кожну додаткову передплату додається 10% від вартості публікацій.

Як можна оформити передплату на публікації Центру?

Якщо Ви бажаєте постійно отримувати публікації, заповніть, будь ласка, форму-запит й поверніть її нам за вказаною далі адресою, факсом або електронною адресою. Ми відразу надішлемо Вам рахунок.

Поштова адреса: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050. Тел.: (044) 484-4410, 484-4400.

Факс: (044) 484-4402. E-mail: marketing@icps.kiev.ua. Контактна особа: Андрій Старинський, менеджер з роботи з клієнтами. Більш детальну інформацію про діяльність Міжнародного центру перспективних досліджень Ви можете отримати на нашій інтернет-сторінці: www.icps.kiev.ua.

Так, я бажаю передплатити:

(необхідне помітьте, – друкована форма, @ – електронна форма)

квартальні передбачення					
українською мовою			англійською мовою		
12 місяців	6 місяців	3 місяці	12 місяців	6 місяців	3 місяці
@ 	@ 	@ 	@ 	@ 	@

Пакет "Економічні дослідження" (КП, ЕС, СН, ПД і щотижневик <i>вісник центру</i>)					
українською мовою			англійською мовою		
12 місяців	6 місяців	3 місяці	12 місяців	6 місяців	3 місяці
@ 	@ 	@ 	@ 	@ 	@

споживчі настрої					
українською мовою			англійською мовою		
12 місяців	6 місяців	3 місяці	12 місяців	6 місяців	3 місяці
@ 	@ 	@ 	@ 	@ 	@

політичний коментар					
українською мовою			англійською мовою		
12 місяців	6 місяців	3 місяці	12 місяців	6 місяців	3 місяці
@ 	@ 	@ 	@ 	@ 	@

економічна статистика					
українською мовою			англійською мовою		
12 місяців	6 місяців	3 місяці	12 місяців	6 місяців	3 місяці
@ 	@ 	@ 	@ 	@ 	@

регіональні тенденції (архів за 2003 рік)					
українською мовою			англійською мовою		
два числа	перше число	друге число	два числа	перше число	друге число
@ 	@ 	@ 	@ 	@ 	@

Також я бажаю безкоштовно отримувати публікацію **перспективні дослідження**

Ваші координати:

Ім'я, прізвище .....

Організація.....

Підрозділ .....

Посада .....

Поштова адреса (повна) .....

Телефон/факс.....

E-mail .....

Звідки Ви дізналися про публікації Центру? .....